

Saksbehandler: Oddrun Lund

Kommunedirektør/rådmann: Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
105/23	Formannskapet	13.11.2023

672 Kommuneplanens arealdel 2023 -2032 -Forslag til planprogram og oppstart av planarbeidet

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Formannskapet viser til forslag til planprogram for kommuneplanens arealdel datert 13.11.2023. Formannskapet vedtar at planprogrammet legges ut til offentlig ettersyn; Jf plan- og bygningslovens § 11-13. Høringsperioden settes til 6 uker.
2. Det varsles oppstart av planarbeid og det åpnes for arealinnspill samtidig med høring av planprogrammet. Frist for arealinnspill settes til 08.04.2024.

Formannskapet 13.11.2023:

Behandling:

Nilsen (Ap) oppfordret administrasjonen og politikerne til å finne finne datoer som kan være aktuelle som arbeidsmøter for å forankre prosessen.

Thorheim (KL) ba om at det til neste formannskapsmøte ble fremmet sak om mandat og eventuelt oppnevning av arbeidsgruppe i tråd med det som ligger i saken til neste formannskapsmøte.

Innstilling enstemmig vedtatt.

FSK- 105/23 Vedtak:

1. Formannskapet viser til forslag til planprogram for kommuneplanens arealdel datert 13.11.2023. Formannskapet vedtar at planprogrammet legges ut til offentlig ettersyn; Jf plan- og bygningslovens § 11-13. Høringsperioden settes til 6 uker.
2. Det varsles oppstart av planarbeid og det åpnes for arealinnspill samtidig med høring av

planprogrammet. Frist for arealinnspill settes til 08.04.2024.

Saksutredning

Sammendrag

Saken gjelder behandling av forslag til planprogram og oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel, og er en oppfølging av vedtatt planstrategi 2020-2023 KST-sak 60/20.

Forslaget til planprogram følger opp kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi 2021-2030 vedtatt 13.06.2022 KST- sak 53/22, samt nasjonale og regionale føringer for kommuneplanarbeidet; jfr PBL § 11-3. Hovedformålet med kommuneplanen er å styre kommunen som samfunn og organisasjon i en retning som støtter opp under samfunnsdelens visjon: ***Sammen skaper vi en bærekraftig og inkluderende kommune.***

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til menneskene som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Kommunens arealforvaltning er et av de viktigste virkemidlene for å sikre omstillingen til en mer bærekraftig samfunnsutvikling. God sammenheng mellom sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft er avgjørende for å lykkes.

Sentrale spørsmål i planprogrammet er derfor:

- Hvordan skal vi ta vare på naturen?
- Hvor skal vi handle og jobbe?
- Hvor skal vi bo og leve?

Bakgrunn for saken

Ifølge vedtatt planstrategi 2020-2023 skal kommuneplanen gjennomgå full revisjon med rullering av både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Karmøy kommune ønsker ifølge planstrategien å styrke kommuneplanen som styringsverktøy. I denne rulleringen har Karmøy kommune derfor valgt å ha selvstendige planprosesser for samfunnsdelen og arealdelen, og behandle samfunnsdelen i forkant av arealdelen; jfr PBL § 11-12.

Kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi ble vedtatt 13.06.2022 - KST- sak 53/22. Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel har tatt mer tid enn forventet, bla som følge av krav om lovlighetskontroll av sluttvedtaket. Dette har fått konsekvenser for oppstart av kommuneplanens arealdel.

Saks- og faktaopplysninger

Denne saken er en oppfølging av vedtatt planstrategi 2020-2023 KST-sak 60/20, vedtatt samfunnsdel 2021-2030 KST- sak 53/22, samt oppnevning av politisk arbeidsutvalg for planarbeidet FSK- sak 126/21. Etter kommunevalget 11.09.2023 må formannskapet oppnevne et nytt politisk arbeidsutvalg.

Ifølge plan- og bygningslovens § 11-5. skal kommunen ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Kommuneplanens arealdel skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk, er ivaretatt.

Hovedfasene i arbeidet med kommuneplanen vil normalt være som følger

1. Oppstartfase – varsel om oppstart, høring av planprogram
2. Fastsetting av planprogram
3. Utarbeiding av planforslag med konsekvensutredning
4. Høring og offentlig ettersyn av planforslag
5. Bearbeiding av planforslag og behandling av eventuelle innsigelser
6. Sluttvedtak i kommunestyret

Før arbeidet starter skal det utarbeides et planprogram; jfr PBL § 4-1. Planprogrammet for arealdelen skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.

Det er vanligvis kommunestyret som fastsetter planprogrammet, men ifølge plan- og bygningslovens § 11-13 kan kommunestyret delegerer denne myndigheten, jf. kommuneloven § 8. I Karmøy kommune har kommunestyret delegert myndigheten til formannskapet å legge forslag til planprogram på offentlig høring.

Forslag til planprogram for kommuneplanens arealdel 2023- 2032 legges frem for behandling i Formannskapet som vedlegg til denne saken. Vedlagt saken er også en «storymap» som er en mobilvennlig kortversjon av planprogrammet som kan deles på ulike digitale plattformer.

Forslaget til planprogram følger opp kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi vedtatt 13.06.2022, samt nasjonale og regionale føringer for kommuneplanarbeidet i tråd med PBL § 11-3. Hovedformålet med kommuneplanen er å styre kommunen som samfunn og organisasjon i en retning som støtter opp under målene i samfunnsdelen.

Kort om planprogrammets innhold

Verdenssamfunnet har erkjent at kloden vår står overfor både en klimakrise og en naturkrise. Parisavtalen 2015 er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. I 2022 ble en ny naturavtale inngått på naturtoppmøtet «COP15» i Montreal. Avtalen er inspirert av Parisavtalen for klima, og inneholder mål om at minst 30 prosent av land og hav på jorden skal bevares innen 2030 og at all natur skal forvaltes bærekraftig.

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til menneskene som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Kommunens arealforvaltning er et av de aller viktigste virkemidlene for å sikre omstillingen til en mer bærekraftig samfunnsutvikling. God sammenheng mellom sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft er avgjørende for å lykkes. Kommunen vil i kommuneplanens arealdel legge til rette for at folk skal kunne etablere seg i levende byer, tettsteder og bygder i hele kommunen. Kommunens arealressurser må samtidig forvaltes klokt for å gi glede til nåværende og kommende generasjoner (jfr PBL § 1-1. Lovens formål).

I planstrategi 2020 – 2023 slås det fast at boligbygging, infrastruktur og næringsområder har ekspandert gjennom flere kommuneplanperioder. Dessverre har dette gått på bekostning av naturområder, strandsonen og dyrka mark. Byene og tettstedene har lav tetthet og har vokst utover. I gjeldende kommuneplan (2014-2023) finnes det et stort overskudd av både boligarealer

og næringsarealer, og det er ikke et reelt behov for nye utbyggingsarealer i planperioden. Dette kommer tydelig frem i planstrategi 2020-2023, og er også understreket ved rullering av kommuneplanens arealdel i 2008 og 2015. Planstrategien påpeker at nye føringer og ny kunnskap viser at det er nødvendig å styrke vern av kommunens naturgitte ressurser, og konkluderer blant annet med at forholdet mellom vekst og vern av landbruksarealer, natur, friluftsområder og kulturverdier skal være en av hovedprioriteringene i denne rulleringen.

Et av hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel er å utvikle stedsbevisste, levende byer og lokalsamfunn som er inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige. Kommuneplanens arealdel bør følge opp ved å ha hovedfokus på å legge til rette for fortetting med kvalitet, og en bedre utnyttelse av eksisterende sosial og teknisk infrastruktur, fremfor å legge ut nye utbyggingsområder. Rett virksomhet på rett sted og kort avstand til daglige gjøremål vil bidra til at samfunnets fellesfunksjoner er mest mulig tilgjengelig for alle, og at trafikksystemene ikke overbelastes.

I arbeidet med ny kommuneplan er det derfor viktig å utarbeide et godt kunnskapsgrunnlag for de beslutningene som skal tas.

- Hvordan skal vi ta vare på naturen?
- Hvor skal vi handle og jobbe?
- Hvor skal vi bo og leve?

Disse tre viktige og overordna spørsmålene berører ulike plantema som anbefales behandlet:

Landbruks- natur og friluftformål, kulturlandskap
Sjøarealene
Klima, miljø og mobilitet

Bærekraftige byer og lokalsamfunn
Sosial infrastruktur
Næring og arealkrevende handel

Boliger og bomiljø
Fritidsbebyggelse og turisme
Grønnstruktur

Under hvert delkapittel i planprogrammet er teksten delt inn i «*her er vi*» (utfordringsbilde og muligheter), «*Hit vil vi*» (vedtatte mål og føringer), og «*hvordan når vi målene*».

Fremdrift og medvirkning

Kommuneplanen må forankres godt politisk i alle faser av planarbeidet. Kommunen må i den innledende fasen avklare den interne organiseringen av arbeidet, både administrativt og politisk. Dette er nærmere redegjort for i forslag til planprogram. Planprogrammet inneholder også opplegg for medvirkning og fremdrift for planarbeidet, samt oppgaver og utredningsarbeid som skal gjennomføres.

Stipulert tidsbruk på denne type planprosess er gjerne et par år, men avhenger av flere faktorer. Det er et omfattende planarbeid kommunen har foran seg i denne rulleringen der de fleste arealbrukstema skal gjennomgås. Det legges opp til følgende fremdrift

Forslag til planprogram har vært på intern høring i kommuneadministrasjonen, samt gjennomgått i politisk arbeidsutvalg sitt møte 19.10.2023. før den er lagt frem for formell behandling i formannskapet.

Det legges opp til min 6 ukers høring av planprogrammet. Det varsles oppstart av planarbeidet samtidig med høring av planprogrammet i tråd med PBL § 11-12., og det åpnes for arealinnspill. Frist for arealinnspill settes til 08.04.2024.

Politiske prosesser kan virke fremmedgjørende for dem som ikke kjenner dem. Utfordringsbildet og målsettingene gir behov for økt innbyggerinvolvering og nye former for medvirkning enn det som tradisjonelt har vært gjort. Derfor er det behov for å utvikle nye arbeidsmetoder og samarbeidsrelasjoner for å sikre bred deltakelse og at ulike stemmer kommer til orde.

Plan- og bygningsloven stiller krav til digitale plattformer for medvirkning og innspill (§ 1-1, 5-2, 11-14). Kommunens nettsider og andre kanaler og sosiale medier skal brukes aktivt gjennom hele planprosessen, i tillegg til annonsering i aviser.

I tillegg til selve planprogrammet er det utarbeidet en digital kortversjon som vi har kalt «**Engasjer deg i fremtidens Karmøy**». Kortversjonen er mobilvennlig og kan deles på sosiale medier. Løsningen vil bidra til at informasjon om planarbeidet blir lettere tilgjengelig, og vil forhåpentligvis skape et bredere engasjement rundt de utfordringene og fremtidsmulighetene kommunen står overfor.

<https://karmoy-arealplan.netlify.app/>

I forbindelse med oppstart av planarbeidet lanseres en digital løsning for arealinnspill som vi har kalt «**Innbyggerdialog Karmøy**». Arealinnspill kan legges direkte inn i denne kartportalen. Det gjør det lettere for alle å følge med på egne og andres innspill underveis i prosessen, og bidrar til en mer åpen og transparent planprosess. Løsningen skal også benyttes ved høring av selve planforslaget.

I stedet for de tradisjonelle folkemøtene arrangeres det innbyggertorg/åpne kontordager og møter der administrasjonen er tilgjengelige for samtaler med publikum i høringsperioden. Når planprogrammet er fastsatt vil det bli satt i gang mer aktive former for medvirkning. Med utgangspunkt i temaene skissert i planprogrammet vil kommunen invitere til ulike arbeidsverksted underveis i prosessen, både for interne og eksterne deltakere.

Beredskap

Det skal utarbeides ROS- analyse i forbindelse med kommuneplanens arealdel, i tråd med PBL § 4-3.

Vurdering

Kommunedirektøren vurderer at det er behov for rullering av kommuneplanens arealdel som en

naturlig oppfølging av vedtatt samfunnsdel og tilhørende arealstrategi. Gjeldende kommuneplan fra 2015 møter ikke i tilstrekkelig grad de utfordringene som Karmøysamfunnet står overfor i årene fremover. Hovedfokus i planarbeidet blir derfor å legge til rette for utviklingen av et bærekraftig og inkluderende samfunn som motvirker nedbygging av naturverdier og forvalter allerede eksisterende teknisk og sosial infrastruktur på en forsvarlig måte.

Andre viktige fokusområder er å legge til rette for attraktive byer, tettsteder og bygder, samt utvikling av et differensiert boligtilbud som kan møte de demografiske endringene Karmøysamfunnet står overfor. Rulleringen må særlig fokusere på hvordan vi gjennom ABC-kartlegging kan tilrettelegge for den ønskede utviklingen av næringsvirksomheten i kommunen. En av målsettingene Haugalandsregionen har satt seg er å oppnå landets høyeste arbeidsplassvekst innen grønn energi- og industri. Regionalplan for grønn industri følges opp, og arealdelen legger til rette for bærekraftige havnæringer der det er mulig.

Kommunedirektøren oppfatter at jordvern står høyt oppe på den politiske agendaen. Både planstrategi 2020, Jordvernstrategi 2019, samfunnsdelens arealstrategi 2022 og verbalpunkt i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2023 viser at Karmøy kommune ønsker å være en foregangskommune på vern av jordbruksarealer. Stort overskudd av utbyggingsarealer/ jordvern er en problemstilling som det jobbes med i de fleste av landets kommuner. En relativt fersk oversikt viser at Karmøy kommune topper landsstatistikken for arealreserver til boligbygging på jordbruksareal. Samtidig viser befolkningsprognosene frem mot 2050 en lavere vekst enn det Karmøy har vært vant til de siste årene. Flere faktorer vil kunne påvirke den faktiske utviklingen, men gjeldende plan har likevel et så stort overskudd av særlig boligarealer at det bør ses på om noen områder bør tilbakeføres til LNF i denne rulleringen.

Utarbeidelse av et godt kunnskapsgrunnlag som blant annet arealregnskap og analyser vil bidra til kunnskapsbaserte beslutninger. Nyere medvirkningsmetoder vil forhåpentlig skape et bredt samfunnsengasjement i prosessen mot en ny arealdel som legger til rette for en mer bærekraftig utvikling av Karmøysamfunnet.

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at forslag til planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel 2022- 2031 vedtas lagt ut til høring.

Rådmannen anbefaler videre at det varsles oppstart av planarbeid, og at det åpnes for arealinnspill, samtidig med høring av planprogrammet.

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.

Plan- og bygningsloven

Forskrift for konsekvensutredning

Vedlegg:

Forslag til planprogram - kommuneplanens arealdel 13.11.2023